

SODANKYLÄ, KURKIKOSKI

(KOHTEET 67, 91, 93, 95, 96, 99, 102)

Sodankylän Kurkikosken
allasalueen koekaivaukset
koekaivaus 2.-31.8. 1989
Timo Pärssinen

SISÄLLYSLUETTELO

Johdanto	2
Sodankylä 67 Orakoski E	3
Perustietoja.....	3
Kaivauspaikan sijainti ja topografia.....	4
Kaivaustekniikka.....	4
Tulokset.....	5
Löytöluettelo.....	5
Sodankylä 91 Kirkonkylä, hautausmaa	6
Sodankylä 93 Rautala	8
Kaivauspaikan sijainti ja topografia.....	8
Kaivaustekniikka.....	9
Maaperä ja havainnot.....	9
Yhteenvedo.....	9
Sodankylä 95 Koivulan ranta	10
Sodankylä 96 Koskenniska 1	11
Sodankylä 99 Orajokisuu	12
Perustietoja.....	12
Kaivauspaikan sijainti ja topografia.....	12
Kaivaustekniikka.....	12
Tulokset.....	13
Kuoppa 1.....	13
Kuoppa 2.....	13
Kuoppa 3.....	14
Kuoppa 4.....	14
Kuoppa 5.....	14
Yhteenvedo.....	15
Sodankylä 102 Porttikoski E	16
Yhteenvedo	17
Dialuettelo	18
Negatiiviluettelo	19
Kuvat	20-24
Kartat	25-36

Johdanto

Kemijoki Oy velvoitettiin kustantamaan Kurkikosken suunnitellun patoaltaan alle jäävien muinaisjäännösten tutkimukset. Muinaisjäännökset inventoitiin ja tutkimustarve kartoitettiin 1978 Markku Torvisen ja 1987 Jarmo Kankaanpään ja Petri Halisen toimesta. Kesälle 1989 Kemijoki Oy velvoitettiin kustannusarvion mukaisesti kustantamaan koekaivaus 11 eri kohteessa, jotka olivat pahimmassa vaarassa tuhoutua vedenpinnan noustessa tai maisemanmuokkaustöissä. Tutkimukset jaettiin kahdelle työryhmälle, joita johtivat Fk Kaarlo Katiskoski ja fil.yo Timo Pärssinen. Piirtäjänä toimi fil.yo Leena Engblom ja osan aikaa myös Huk Anja Korkala. Kaivajina olivat Heikki Holmström, Outi Isokääntä, Marjo Nissilä sekä Anita Valjakka.

Työ tehtiin allekirjoittaneen ryhmän osalta 2.-31.8.1989. Ryhmä tutki kaivauksin kohteissa 67 Orakoski E, 93 Rautala, 99 Orajokisuu ja koepistoin kohteissa 91 Kirkonkylässä, 95 Koivulan rannassa, 96 Koskenniskassa ja 102 Porttikoski E:lla.

Helsingissä 20. huhtikuuta 1990

Timo Pärssinen

SODANKYLÄ 67 ORAKOSKI E

Kivikautisen asuinpaikan koekaivaus.

Perustietoja:

Pk.3713 08 JÄNKÄVUOPAJA (Helsinki 1962)

x=7471 70-82, y=486 27-45, z=165-170 m mpy

Kylä: Vaiskojärvi

Tila: 893:1:0

Maanomistaja: Kemijoki Oy.

Löydöt: KM 24891:1-16

Diat: 18881-86

Kuvat: f. 81138-43

Aiemmat tutkimukset: M. Torvinen, inv. 1978

J. Kankaanpää ja P. Halinen, inv. 1987

Löydöt: KM 20462:1-2, kvartsikaavin ja iskoksia (M. Torvinen 1978)

KM 24181:1-2, kvartsikaavin ja iskoksia (J. Kankaanpää 1987)

Kaivauspaikan sijainti ja topografia

Asuinpaikan havaitsi Markku Torvinen inventoidessaan 1978 Kitisen aluetta. Kvartseja löytyi tuolloin ja vielä 1987 inventoinnin yhteydessä n. 400 m rantakaistaleelta Kitisen itärannalta, Orakosken alapuolelta, Sodankylän kirkolta n. 9,7 km SSE. Löydöt keskittyivät tulvavesirajan alapuolelle, tulvien vaivaamalle rantahietikolle.

Pohjoisessa asuinpaikka-aluetta rajaa paljas rantakivikko; sama kivikko on koko asuinpaikan alueella, mutta peittyneenä hiekkakerroksen alle. Idässä, rannan ylimmän terassin päällä, alkaa paikoin soistunut kosteikko, joka rajaa asuinpaikkaa tehokkaasti. Etelässä sama kosteikko ulottuu soisena aivan alimpaan rantatörmään asti, jolta vesi valuu paikoin puroina jokeen. Lännessä joki asettaa luontaisen esteen. Asuinpaikka-alue on siis selkeästi rajautunut n. 300 m matkalle ollen leveydeltään n. 20-30 m.

Rantakivikon päällä lienee asutuksen aikaan ollut ohuehko hiekkapatja, joka myöhemmin on lähes kokonaisuudessaan valunut jokeen paljastaen kivet. Aivan ruohottuneen alimman rantapenkan päällä oli vielä paikoin kerrostunutta rantahiekkaa.

Kaivaustekniikka

Kaivaus aloitettiin paaluttamalla peruslinja 800/100-300 läpi koko asuinpaikaksi epäillyn rantakaistaleen. Lisäksi rannan suuntaisesti paalutettiin kaksi apulinjaa. Koekuopat, neliömetrin laajuudeltaan, kaivettiin maaston mukaisesti n. 10 m välein. Rantakivikko hankaloitti kuitenkin huomattavasti kaivausta, joten kuoppia tehtiin harvaan. Turvekerros poistettiin lapioin ja kuopat kaivettiin lastoin n. 5 cm kerroksin puhtaaseen kerrokseen tai pohjakivikkoon asti. Pohja varmistettiin lapioin.

Rannan profiilin selvittämiseksi kaivettiin koeoja (12x1 m), jonka profiili piirrettiin mittakaavaan 1:25. Lisäksi koko alueelta laadittiin yleiskartta mittakaavaan 1:1000. Yhteensä kaivettiin alueella 33 m².

Tulokset

Ylimmistä koekuopista tuli hyvin vähän löytöjä, ja löydöistä päätellen, että asutus on keskittynyt aivan rannan tuntumaan. Löydöt oli poimittavissa rantakivien välistä ilman mitään jälkiä kulttuurikerroksista. Näyttää siltä, että paikalla on asutuksen aikaan ollut ohuehko hiekkapatja kivikon päällä, joka on valunut jokeen vieden kaikki jäänteet mennessään. Olettamusta tukee rantavedestä ja vesijättömaalta poimittavissa olevat kvartsit. Paikalla ei ole enää mitään huuhtoutumatonta kohtaa, asutuksessa ei ole siis havaittavissa muita jälkiä kuin irralliset kvartsit kivikossa ja rantahiekassa. Asuinpaikkaa voinee pitää tuhoutuneena, eikä jatkotutkimus ole siten aiheellista.

Löytöluettelo

Kvartsi-iskoksia.....82 kpl, 1201 g.
 Kvartsiytimiä.....1 kpl, 318 g.
 Kvartsisineitä.....2 kpl, 12 g.

SODANKYLÄ 91 KIRKONKYLÄ, HAUTAUSMAA

*Vrt. loote
Maastokartoitus
10000 10 980*

Kvartsilöytöpaikan koekaivaus

Perustietoja:

Pk. 3713 09 SODANKYLÄ (Helsinki 1962)

x= 7480 73, y= 482 92, z= 170-175 m mpy

Kylä: Kirkonkylä

Tila: 95:3 (hautausmaa); valtionmaa (rantatörmä)

Maanomistaja: Sodankylän srk., 99600 Sodankylä; valtio

Löydöt:-

Diat:-

Kuvat:-

Aiemmat tutkimukset: inv. J. Kankaanpää ja P. Halinen

Löydöt: KM 24172, kvartsi-iskos

Kitisen inventoinnin yhteydessä 1987 joen länsirannalta, Sodankylän vanhan hautausmaan ja rantatörmän päällä kulkevalta polulta löytyi kvartssia, n. 50 m hautausmaan hirsiaidan koilliskulmasta. Maakaista aidan ja rinteiden välillä on hyvin kapea, n. 2-4 m, mutta mikäli toiminta on ulottunut hautausmaan puolelle, lienee se niiltä osin tuhoutunut.

Kvartsi-iskoksen löytöpaikalle tehtiin useita koepistoja lapiolla, ja lisäksi sopiviksi katsottuihin kohtiin rantatörmää koko hautausmaan pituudelta. Ohuen ja kuluneen (polulla) turve tai humuskerroksen alla oli karkea ja kivinen maaperä. Huuhtoutunutta hiekkaa oli ohuelti useimmissa kuopissa, joten törmä hautausmaan ulkopuolella lienee pääosin koskematon. Mitään asuinpaikkaan tai muuhun esihistorialliseen toimintaan viittaavaa ei ollut havaittavissa. Aidan kummassakin päässä oli ajettu täytemaata törmän päälle.

Maaperässä oli havaittavissa useita luontaisia kvartsikimpaleita. Hautausmaan hirsiaidan jatkeena oli sementtisille "jaloille" perustettu verkkoaita, joten on mahdollista, että iskos olisi syntynyt aitaa rakennettaessa, luontaisen kvartsin rikkouduttua säleiksi. On toki myös mahdollista, vaikka karkeahko maaperä ei ajatusta tue, että mahdollinen asuinpaikka olisi korkean ja jyrkän törmän reunalta jo ajan myötä valunut jokeen juuri jälkiä jättämättä.

SODANKYLÄ 93 RAUTALA

Kivikautisen asuinpaikan koekaivaus

Perustietoja:

Pk.3713 08 JÄNKÄVUOPAJA (Helsinki 1962)

x=7478 14, y=482 75, z=170-175 m mpy

Kylä: Kirkonkylä

Tila: Tuhkala 44:6, Kurki-Tuhkala 44:7

Maanomistaja: 44:6, Sylvi Onerva Parviainen, 99600 S:kylä
44:7, Kemijoki Oy

Löydöt:-

Diat: 18877

Kuvat: f. 81144

Aiemmat tutkimukset: J.Kankaanpää ja P.Halinen, inv. 1987

Löydöt: KM 24175, kvartsi-iskoksia

Kaivauspaikan sijainti ja topografia

Kitisen länsirannalta, Rautalan talon kohdalla Myllysaaren eteläpuolella, havaittiin 1987 inventoinnin yhteydessä tulvien vaivaamassa rantahietikossa kvartsi-iskoksia. Juustovuopajan (94) kivikautinen asuinpaikka sijaitsee vastarannalla n. 100m etelämpänä.

Löydöt olivat peräisin rannan hietikkoiselta, loivalta törmältä (n. 40 m x 10 m), joka on toiminut venevalkamana. Penkereellä kasvaa tiheää pensaikkaa, muutoin penger on jyrkkää. Törmän takana on pari metriä korkeammalla varsinainen rantaterassi, jonka päällä on pelto. Pelto on kuitenkin valtaosalta kosteahkoa rantaniittyä.

Kaivaustekniikka

Matala hiekkainen törmäalue paalutettiin koekuopitusta varten, vetämällä rannan suuntaisesti peruslinja 900/450-580. Lisäksi paalutettiin poikkilinja paalun 900/500 kohdalle. Neliömetrin laajuisia koekuoppia tehtiin 10 m välein peruslinjalle, väliä harvennettiin linjan päissä. Turve poistettiin lapioin ja kaivettiin lastoilla pohjaan asti n. 5 cm tasoissa. Kuopat kaivettiin n. 40-90 cm syvyyteen ja pohja varmistettiin lapionpistoin. Alueesta laadittiin yleiskartta mittakaavaan 1:1000. Lapiolla tehtiin lisäksi koepistoja mm. ylemmän rantaterassin peltoalueelle.

Maaperä ja havainnot

Yhteensä kaivettiin 8 m² koekuoppia ja tutkittu alue kattaa n. 2500 m². Ylimmällä terassilla oli vahva n. 60 cm paksu kerros pelto ja humusmultaa, jonka alla kiven ja karkean soran tiivis kerros. Alemmalla terassilla oli havaittavissa samankaltainen vaihtelevan paksuinen kiven ja soran sekainen kerros. Alimpana oli puhdas keltainen hiekka. Mitään kulttuurikerrokseen tai kiinteisiin jäännöksiin viittaavaa ei tavattu. Karkea kerros viittaisi mahdollisesti maan olevan liikuteltua, ehkä paikoin on yritetty tukea törmää ja siten suojella ylempänä sijaitsevaa peltomaata.

Pinnasta tavattiin pari irtonaista kvartssia, joita ei otettu talteen.

Yhteenveto

Asuinpaikka, jos sellainen on paikalla sijainnut, lienee täysin tuhoutunut. Joki on aikanaan huuhtonut rantahietikkaa mennessään, jättäen vesijättömaan tuntumaan vain muutamia kvartseja jäljelle. Pengerrystoiminta lienee tuhonnut loput jäänteet. Ylimmällä peltoterassilla on saattanut olla myös toimintaa, mutta ilmeisesti paikalle on ajettu maata, eikä koepistoissa kyetty merkkejä toiminnasta havaitsemaan.

SODANKYLÄ 95 KOIVULAN RANTA

Kvartsilöytöpaikan koekaivaus

Perustietoja:

Pk. 3713 08 JÄNKÄVUOPAJA (Helsinki 1962)

x= 7477 00, y= 483 30, z= 170-175 m mpy

Kylä: Kirkonkylä

Tila: Rakkula 17:20

Maanomistaja: Sodankylän srk., 99600 Sodankylä

Löydöt:-

Diat:-

Kuvat:-

Aiemmat tutkimukset: inv. J. Kankaanpää ja P. Halinen 1987

Löydöt: KM 24177, kvartsi-iskos.

Inventoidessaan Kitisen länsirannalla 1987 löysi Jarmo Kankaanpää kvartsi-iskoksen Koivulan talon läheltä, tulvien kuorimalta rantaluiskalta, n. 600 m kunnalliskodilta suuntaan SSE. Hänen mukaansa paikalla tuskin olisi asuinpaikkaa ja löytö vaikutti pikemmin sekundääriseltä, ehkä jäälauttojen mukana kulkeutuneelta.

Paikalle tehtiin koepistoja lapiolla, eikä mitään muinaisjäännökseen viittaavaa havaittu. Rantapenger oli ohuen turvekerroksen alla kivinen, ja korkeammalla sijaitsevalta penkereeltä paljastui turpeen alta puhdas punertava hiekka ja rantakivikkoa. Mikäli esihistoriallisella ajalla on ollut toimintaa tällä paikalla, lienee se ollut vähäistä ja mahdollisesti sijoittunut aivan rannan tuntumaan. Joki on syönyt ajan myötä osan penkereestä hävittäen kaikki jäänteet.

SODANKYLÄ 96 KOSKENNISKA 1

Hiilimiilun (?) koekaivaus

Perustietoja:

Pk. 3713 08 JÄNKÄVUOAJA (Helsinki 1962)

x= 7472 48, y= 485 06, z= 175-180 m mpy

Kylä: Vaiskojärvi

Tila: 893:1:0; valtionmaa

Maanomistaja: Kemijoki Oy; valtio, Metsähallitus, Erottajank. 2, 00130 HKI.

Löydöt:-

Diat:-

Kuvat: f. 81145

Aiemmat tutkimukset: inv. J. Kankaanpää ja P. Halinen 1987

Löydöt:-

Inventoidessaan 1987 Kitisen länsirannalla, löysi Jarmo Kankaanpää valtatie 4:n ja Kitisen välistä, läheltä entistä Koskenniskan taloa, nelikulmaisen maavallin. Mahdolliseksi turvekodan pohjaksi tulkittu ilmiö oli n. 5 x 5 m laajuinen, ja sen ulkopuolella oli kaksi ojamaista kuopannetta.

Vallin yli tehtiin metrin leveä, 5 m pitkä koeoja S-N suuntaisesti. Heti turpeen poiston jälkeen oli havaittavissa voimakas hiilikerros. Alla oli useita palokerroksia ja hiekkaa sekaisin. Hiilen määrästä päätellen lienee kyseessä hiilenpolttoon tarkoitettu miilu, josta hiili oli korjattu talteen. Valleissa kasvavista männyistä päätellen lienee miilu peräisin vähintään vuosisadan alusta. Mitään muinaisjäännöksiin liittyvää ei ollut havaittavissa. Kuopat vallin ulkopuolella ovat syntyneet rakennelmaa tehtäessä. Kemijoki Oy aloitti pengerrytyöt alueella elokuun lopulla, joten kohde lienee nyt tuhoutunut.

SODANKYLÄ 99 ORAJOKISUU

Pyyntikuopan (?) koekaivaus

Perustietoja:

Pk. 3713 08 JÄNKÄVUOPAJA (Helsinki 1962)

x= 7472 34, y= 485 92, z= 175 m mpy

Kylä: Kirkonkylä

Tila: Orakoskenniska 6:5

Maanomistaja: Vihtori Tuovinen, Palastie 5, 99600 Sodankylä

Löydöt:-

Diat: 18878-80

Kuvat: f. 811447-48

Aiemmat tutkimukset: inv. J. Kankaanpää ja P. Halinen 1987

Löydöt:-

Kaivauspaikan sijainti ja topografia

Inventoinnissa 1987 löytyi Kitisen itärannalta kolme matalaa painannetta. Painanteet sijaitsevat Kitiseen Orakosken niskalla idästä laskevan Orajoen suun pohjoispuolella n. 60 metrin päässä rannasta, vapaa-ajan asunnon pihassa. Kuopat, joita kaivauksen yhteydessä löydettiin kolme lisää, ovat 195 m mpy korkeuskäyrän yläpuolella, joka puolestaan noudattelee matalahkoa, vanhaa rantapenkerettä. Nykyinen rantavalli on noin 50 m:n päässä.

Kaivaustekniikka

Kuopan nro 1 poikki paalutettiin etelä-pohjoissuuntainen, neljä metriä pitkä, yhden metrin levyinen koeoja. Turve poistettiin lapioin, ja lastoilla kaivettiin tasoittain n. 5 cm kerroksin puhtaaseen, koskemattomaan hiekkaan asti, joka varmistettiin lapiolla. Koeojasta piirrettiin profiilikartta mittakaavaan 1:25, ja koko alueesta yleiskartta mittakaavaan 1:500. Lisäksi tehtiin lapiolla ja lastoilla useita koepistoja kaikkiin kuoppiin sekä niiden ympäristöön.

Tulokset

Kuoppa 1

Kaivettu kuoppa on soikeahko, sen halkaisija on 3 metriä ja syvyys 30 cm. Kuoppa on eteläisin ja se sijaitsee aivan Vihtori Tuovisen omistaman kesämökin nurkalla, kymmenisen metriä törmän reunasta pienehköllä kohoumalla. Kuopan vallit ovat lähes tasoittuneet näkymättömiin.

Koeoja kaivattiin kuopan poikki siten, että länsiseinä osuu oletetulle keskilinjalle, jotta saataisiin poikkileikkaus kuopasta. Painanne osittautui lähes metrin syvyiseksi. Pohjalla oli mangaanin sekainen neutraali hiekkakerros. Keskivaiheilla oli pystysuuntaisia ruostehiekkakeskittymiä ja luontaisen punavärin värjäämää hiekkaa. Ilmiö lienee lahonneiden puunjuurien jälkiä. Keskivaiheilla oli myös pieniä hiilenmuruja, muttei mitään varsinaisia keskittymiä. Huuhtoutumiskerros oli vaihteleva paksuinen, eikä kattanut koko kuopan aluetta. Turve oli paksuimmillaan kuopan syvimmällä kohdalla.

Huuhtoutumiskerroksen rikkonaisuus ja ruostehiekkailmiöt viittaavat suurehkon puun tai jopa useamman kasvaneen kuopassa ja sotkeneen kerrostumat kaatuessaan. Kuoppa on kuitenkin liian laaja ollakseen vain tuulenskaato. Kuopassa ei ollut löytöjä, kiinteitä rakenteita tai muutakaan kiinteään muinaisjäännökseen liittyvää. Huuhtoutumiskerros ja reunojen mataluus osoittanevat painanteella olevan ikää ehkä jopa useita satoja vuosia. Painanteen tarkoitus jää tuntemattomaksi, mutta rakenteiden puute viittaa, mikäli ei tulkita kuoppaa luontaiseksi, kuitenkin lähinnä mahdollisesti pyyntikuoppaan, jota tuulenskaadot ovat suurentaneet alkuperäisestä.

Kuoppa 2

Edellisestä kuopasta reilun metrin pohjoiseen sijaitseva toinen kuoppa, on soikea 4.5 m:n pituinen ja 3 m:n levyinen. Vallia ei ole ja suuri syvyys korkeimmasta reunasta mitattuna on 37 cm. Koepistoissa paljastui paksuhko kerros roskaa - lähinnä risuja, juuria ja vanhoja koivunlehtiä. Kuopassa oli lisäksi hyvin tiheä kasvillisuus, joka haittasi tarkastelua. Huuhtoutumiskerrosta oli havaittavissa laitaa tehdystä koepistosta. Mitään muinaisjäännökseen viittaavaa ei tavattu.

Kuoppa 3

Kolmas kuoppa sijaitsee kakkoskuopasta luoteeseen n. neljän metrin päässä. Muodoltaan kuoppa on suippokärkinen soikio, jonka pituus on kuusi metriä ja leveys 3,5 m. Mitattuna korkeimmasta laidasta suurin syvyys on 47 cm. Paksun turpeen alla oli ohut, parin cm paksuinen huuhtoutumiskerros. Noin 25 cm:n syvyydessä oli punertavaa, luontaista hiekkaa, jonka alla oli puhdas mangaanipitoinen pohjahiekka. Mitään muinaisjäänökseen viittaavaa ei ollut havaittavissa.

Kuoppa 4

Painanne sijaitsee kolmisenkymmentä metriä koilliseen edellisistä kuopanteista. Muoto on lähes pyöreä, pituus on 4 m ja leveys 3 m. Korkeimmasta laidasta mitattuna syvyys on 51 cm. Laidat ovat selvästi jyrkemmät kuin edellisissä. Koepistossa turpeen alla oli 10 cm vahvuinen huuhtoutumiskerros, jonka alla oli tumman ruskeaa hiekkaa, jossa oli paikoin hieman hiiltä. Mitään muinaisjäänökseen viittaavaa ei tavattu. On mahdollista, että kuopasta on otettu maata läheisen tervahaudan (kuoppa 5) tarpeisiin ja käytetty kuopannetta säilytyskuoppana tai pidetty siinä leiritulta.

Kuoppa 5

Kuoppa sijaitsee n. 45 m itäkoilliseen ja länteen 15 m kuopasta 4. Painanne on pyöreä, sen halkaisija on n. 4,5 m ja syvyys suurimmillaan 65 cm. Kuopan laidat ovat jyrkät. Aivan kuopan etelälaidan vieressä on metrin laajuinen pyöreä, matala painanne. Koepistossa näkyi neljä eri huuhtoutumis- ja hiilikerrosta n. 10 cm välein. Pienessä kuopanteessa oli vain kolme - turpeen alla ei ollut huuhtoutumiskerrosta lainkaan. Mitään muinaisjäänökseen viittaavaa ei ollut havaittavissa.

Voimakas hiilipitoisuus, kuopan muoto (jyrkkä, suppilomainen) ja pikku kuoppa vieressä viittaavat tervahautaan. Haudan vallit ovat korkeammalla ympäristöä (paikalle on saatettu siirtää lisää maata, esim. kuopasta 4), ja se sijaitsee aivan törmän reunassa, joten juoksutus on helpompaa.

Yhteenveto

Kuopista kaksi lienee nuoria, mutta kolme lähekkäin sijaitsevaa (1-3) ovat ilmeisen iäkkäitä. Niiden funktio jää tuntemattomaksi löydöttömyyden vuoksi. Lähinnä kai tulee kysymykseen pyyntitarkoitukseen tehdyt kuopat, joita tuulonkaadot ovat turmelleet. Mitään asuinpaikkaan liittyvää ei ollut löydettävissä. Kuopat ovat 194.10 m mpy kriittisen korkeuden yläpuolella, joten veden nousu ei sinänsä uhkaa niitä. Epämääräisiä kuopanteita havaittiin myös ylempänä Orakosken juoksulla, mutta hajallaan olevina ne tuskin liittyvät em. kuoppiin. Alueen vettyminen tulee turmelemaan kuoppia, mutta kaivauksessa ei tullut esiin mitään jatkotutkimuksia edellyttävää.

SODANKYLÄ 102 PORTTIKOSKI E

Kvartsilöytöpaikan koekaivaus

Perustietoja:

Pk. 3713 07 ASKA (Helsinki 1962)

x= 7468 38, y= 487 58, z= 175-180 m mpy

Kylä: Vaiskojärvi

Tila: 893:1:0

Maanomistaja: Kemijoki Oy

Löydöt:-

Diat: 18887

Kuvat: f. 81146

Aiemmat tutkimukset: inv. J. Kankaanpää ja P. Halinen 1987

Löydöt: KM 24182, kvartsi-iskoksia.

Inventoinnissa 1987 Porttikosken itärannalta, kosken alapuolelta, uittoyhdistyksen tukikohtaa vastapäätä, löytyi rantatörmän päältä kvartsi-iskoksia. Kvartsit olivat polulla, telaketjutraktorin kulku-urassa. Kankaanpää epäilee iskosten syntyneen mahdollisesti telaketjujen rikkoessa kvartsikiviä.

Polulle tehtiin 4 neliömetrin laajuista koekuoppaa kvartsien löytöpaikalle sekä lapionpistoja laajemmalla alalla. Varsinaista turvekerrosta ei ollut ja humuksen seassa oli paljon kiviä. Syvemmillä oli karkeaa hiekkaa ja isompia kiviä. Penger on moreeniperäinen ja nousee joesta hyvin jyrkästi. Mitään asuinpaikkaan viittaavaa ei ollut havaittavissa. On epätodennäköistä, että paikalla olisi ollut asutusta tai laajaa toimintaa esihistoriallisella ajalla. Pari sataa metriä alajuoksulle päin on hiekkaperäistä maata, joka olisi soveliaampaa asutukselle, mutta mitään merkkejä ei sielläkään asumisesta ollut havaittavissa.

YHTEENVETO

Kaikki edellä mainitut asuinpaikat tai hajalöytöpaikat osoittautuivat joko tuhoutuneiksi tai muutoin vähäpätöisiksi, jotta ne edellyttäisivät laajoja jatkotutkimuksia. Yleisenä piirteenä voi mainita löytöjen vähälukuisuuden ja asuinpaikkojen osalta pienialaisuuden. Mitään varsinaista pysyvämpää asutusta on tuskin ollut em. paikoilla. Kyseessä lienee tilapäiseen toimintaan liittyvät kohteet kuten yöpymisleirit tai kalastuspaikat. Pysyvä asutus lienee kuitenkin sijainnut jossain lähistöllä, mutta tarkempi sijainti jäi epäselväksi, vaikka jossain määrin pyrittiin työn yhteydessä inventoimaan kaivausten lähimaastoa sopiviksi katsotuilta hiekkaperäisiltä rantatörmiltä. Ainoastaan Orajoen törmillä havaittiin joitakin yksittäisiä kuopanteita, mutta epämääräisen iän vuoksi ne lienevät kuitenkin muuhun kuin asutukseen liittyviä.

DIALUETTELO

- 18877 SODANKYLÄ 93 RAUTALA. Yleiskuva idästä.
- 18878 SODANKYLÄ 99 ORAJOKISUU. Kuopanne valmiina tutkittavaksi. Eteläkaakosta.
- 18879 SODANKYLÄ 99 ORAJOKISUU. Kuopanteeseen kaivetun koeojan länsiprofiili.
- 18880 SODANKYLÄ 99 ORAJOKISUU. Kuopanteeseen kaivettu koeoja peitettynä ja entisöitynä. Eteläkaakosta.
- 18881 SODANKYLÄ 67 ORAKOSKI E. Asuinpaikka kaakosta.
- 18882 SODANKYLÄ 67 ORAKOSKI E. Linja 190-230/782 Kitisen rantatörmässä. Eteläkaakosta.
- 18883 SODANKYLÄ 67 ORAKOSKI E. Koeoja 160/800-812 idästä.
- 18884 SODANKYLÄ 67 ORAKOSKI E. Koeoja 160/800-812 kaivettuna pohjaan. Lännestä.
- 18885 SODANKYLÄ 67 ORAKOSKI E. Koeoja 160/800-812 kaivettuna pohjaan. Etualan kivikon seassa luontaista punaväriä. Lännestä.
- 18886 SODANKYLÄ 67 ORAKOSKI E. Kaivausalue peitettynä. Pohjoiskoillisesta.
- 18887 SODANKYLÄ 102 PORTTIKOSKI E. Peruslinja etelästä.

NEGATIIVILUETTELO

- 81138 SODANKYLÄ 67 ORAKOSKI E. Asuinpaikka
kaakosta.
- 81139 SODANKYLÄ 67 ORAKOSKI E. Koeoja 160/800-815
idästä.
- 81140 SODANKYLÄ 67 ORAKOSKI E. Linja 190-230/782
Kitisen rantatörmässä. Eteläkaakosta.
- 81141 SODANKYLÄ 67 ORAKOSKI E. Koeoja 160/800-812
kaivettuna pohjaan. Lännestä.
- 81142 SODANKYLÄ 67 ORAKOSKI E. Koeoja 160/800-812
kaivettuna pohjaan. Etualan kivikon seassa
luontaista punaväriä. Lännestä.
- 81143 SODANKYLÄ 67 ORAKOSKI E. Kaivausalue
peitettynä. Pohjoiskoillisesta.
- 81144 SODANKYLÄ 93 RAUTALA. Yleiskuva idästä.
- 81145 SODANKYLÄ 96 KOSKENNISKA 1. Miilu valmiina
tutkittavaksi.
- 81146 SODANKYLÄ 102 PORTTIKOSKI E. Peruslinja
etelästä.
- 81147 SODANKYLÄ 99 ORAJOKISUU. Kuopanne valmiina
tutkittavaksi. Eteläkaakosta.
- 81148 SODANKYLÄ 99 ORAJOKISUU. Kuopanteeseen
kaivetun koeojan länsiprofiili.

81138. ASUINPAIKKA KAAKOSTA.

81139. KOEJA 160/800-815 ENNEN KAIVUUSTA.
IDÄSTÄ.

81141. KOEJA POKJAAN KAIVETTUNA. LÄNNESTÄ.

81140 . LINJA 190-130/782 KITISEN RANTATÖRMÄSSÄ. ETELÄKAAKOSTA.

81143 . KAIVAUSSALUE PEITETTYNÄ. POHJOISKOILLISESTA.

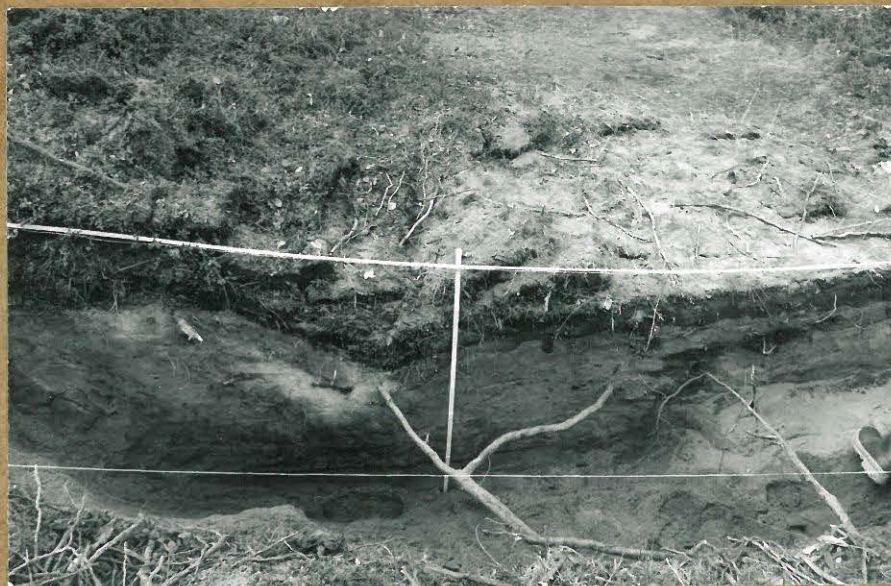
SODANKYLÄ 93 RAUTALA

81144 . YLEISKUVA IDÄSTÄ.

81147. KUOPANNE VALMIINA TUTKITTAVAKSI, ETELÄKAAKOSTA.

81148. KUOPANTEESEEN KAIVETUN KOEJAN LÄNSIPROFILI.

SODANKYLÄ 102 PORTTIKOSKI E

81146 . PERUSLINJA .ETELÄSTÄ.

SODANKYLÄ 67 ORAKOSKI E

T. Pärssinen 1989

Yleiskartta

mk 1:1000

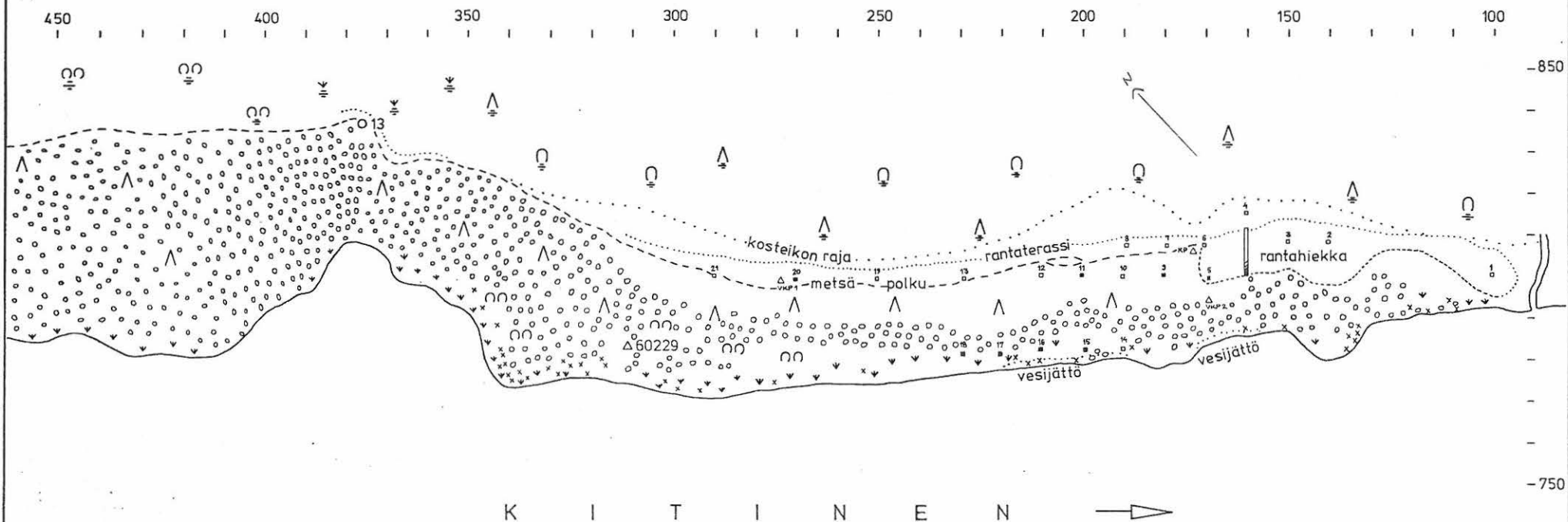

kp

piirt. L. Engblom

☐ KOEKUOPPA, JOSTA LÖYTÖJÄ
☐ LÖYDÖTÖN KOEKUOPPA
x KVARTSI

○ LEHTIMETSÄ
△ HAVUMETSÄ
∞ PENSAIKKO
v RUOHIKKO
= KOSTEIKKO
⊗ KIVIKKO

SODANKYLÄ 67 ORAKOSKI E

T. Pärssinen 1989

Profiilikartta koeojan 160/800-812 eteläseinämästä

mk 1:50

kp

piirt. L.Engblom

	TURVE
	VANHA TURVE
	HUUHTOUTUMISKERROS
	SEKOITTUNUT KERROS
	RUOSTEPITOINEN RIKASTUMISKERROS
	LUONTAISEN PUNAVÄRIN HEIKOSTI VÄRJÄÄMÄ HIEKKA
	LUONTAISEN PUNAVÄRIN VAHVASTI VÄRJÄÄMÄ HIEKKA
	NOKI

160/812

160/810

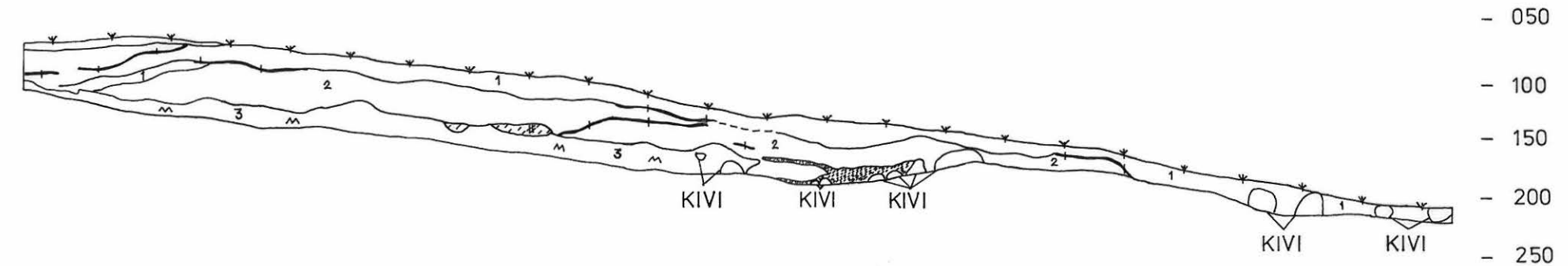
160/808

160/806

160/804

160/802

160/800

SODANKYLÄ 93 RAUTALA

T. Pärssinen 1989

Yleiskartta
mk 1:1000

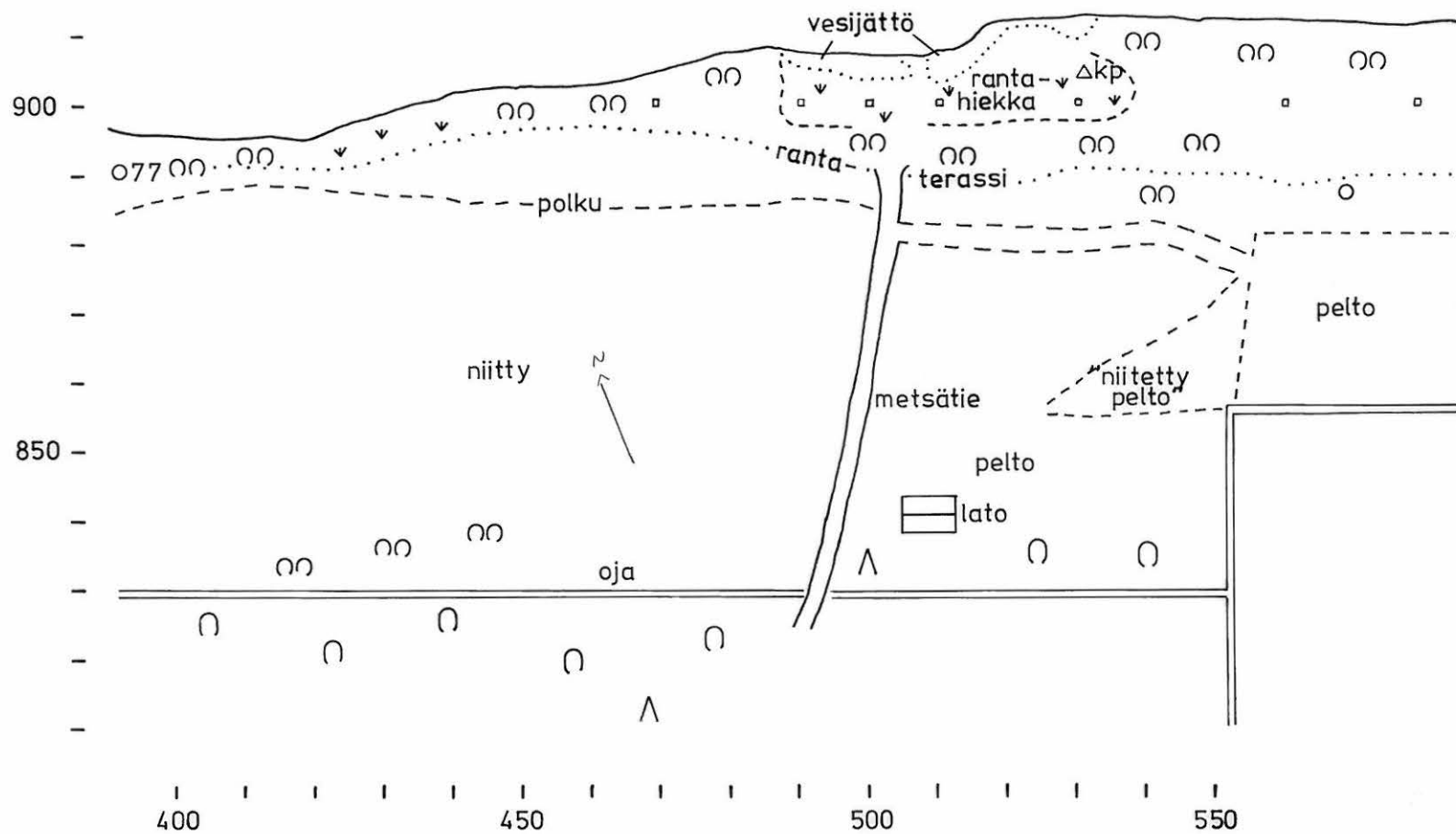

kp
piirt. L. Engblom

K I T I N E N →

- KOEKUOPPA
- △ KAIVAUKSEN KIINTOPISTE
- RAJAPYYKKI
- ∧ HAVUMETSÄÄ
- LEHTIMETSÄÄ
- PENSAIKKOA
- ▼ RUOHIKKOA

SODANKYLÄ 99 ORAJOKISUU T. Pärssinen 1989

28.

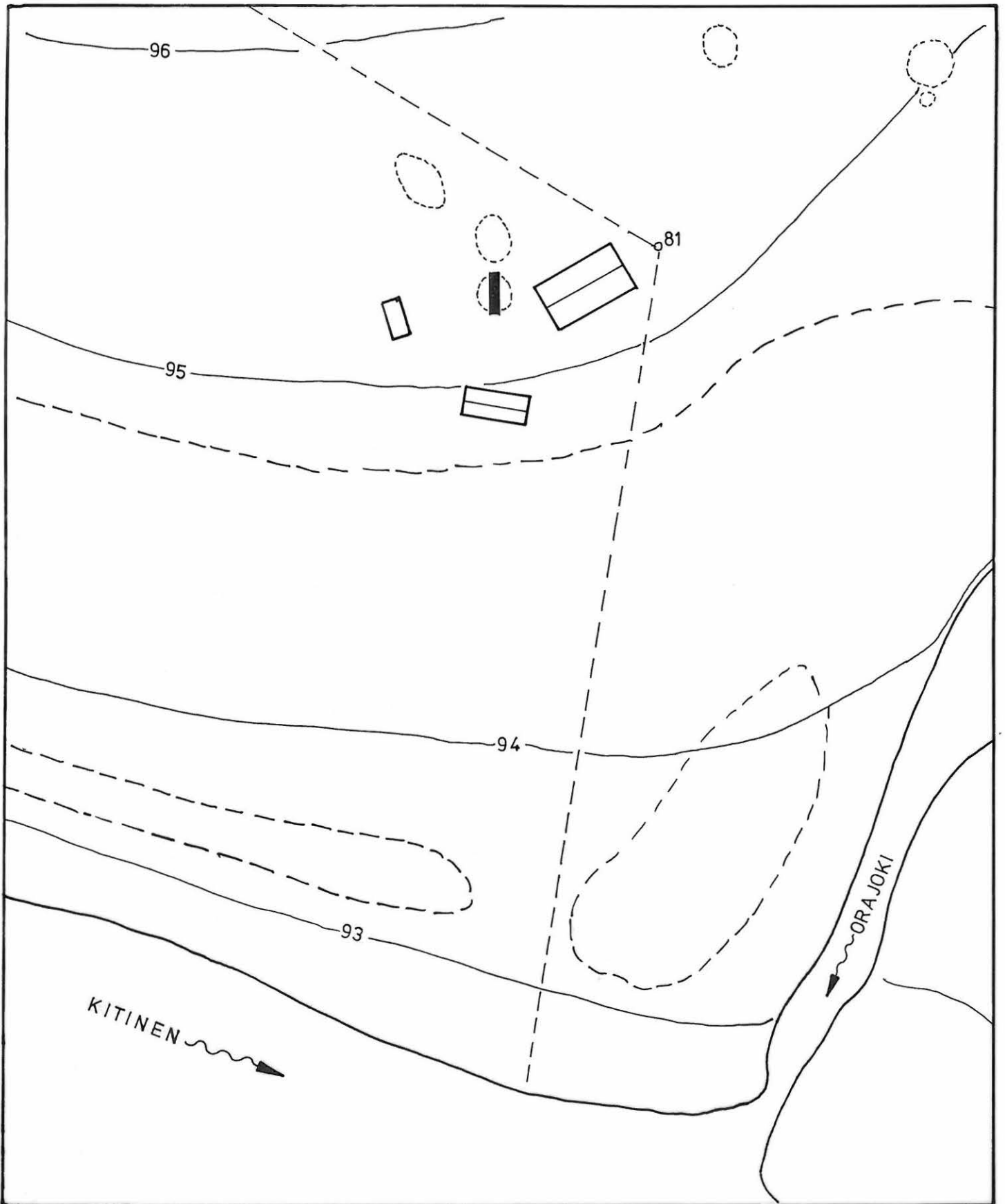
Yleiskartta

mk 1:500

kp

piirt. L.Engblom

 20 m

SODANKYLÄ 99 ORAJOKISUU

T. Pärssinen 1989

Koeojan länsiseinämän profiilikartta

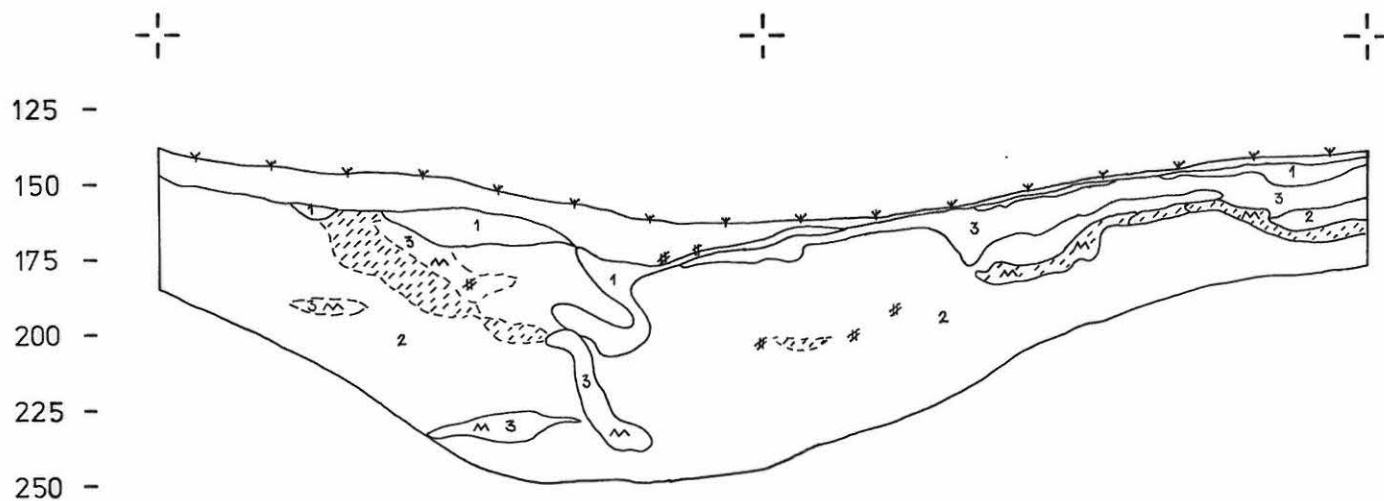
mk 1:25

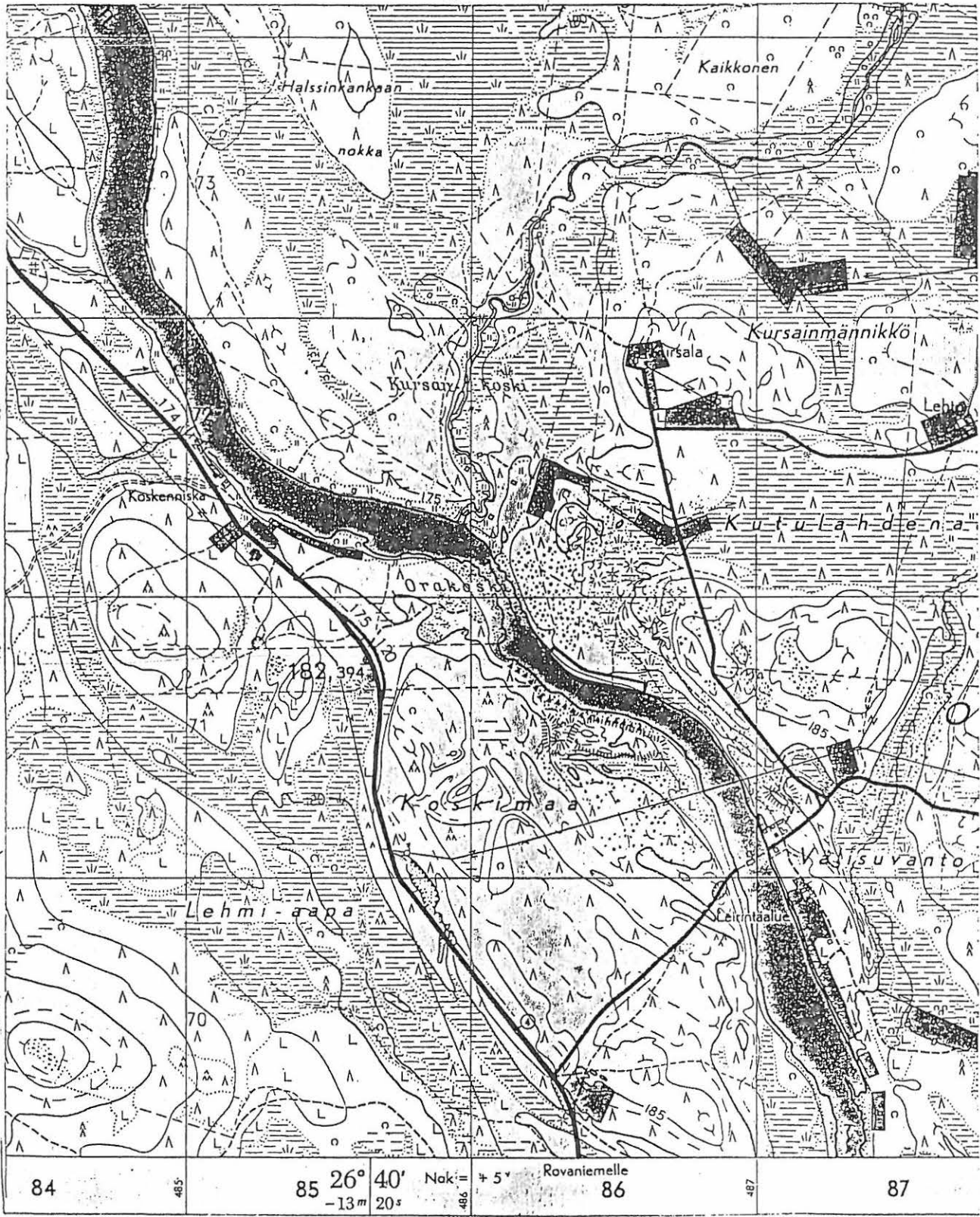
kp

piirt. L. Engblom

	TURVE
	1 HUUHTOUTUMISKERROS
	2 VAALEA, PUHDAS HIEKKA
	3 RIKASTUMISKERROS
	LUONTAISEN PUNAVÄRIN HEIKOSTI VÄRJÄÄMÄ HIEKKA
	M RUOSTE
	# NOKI

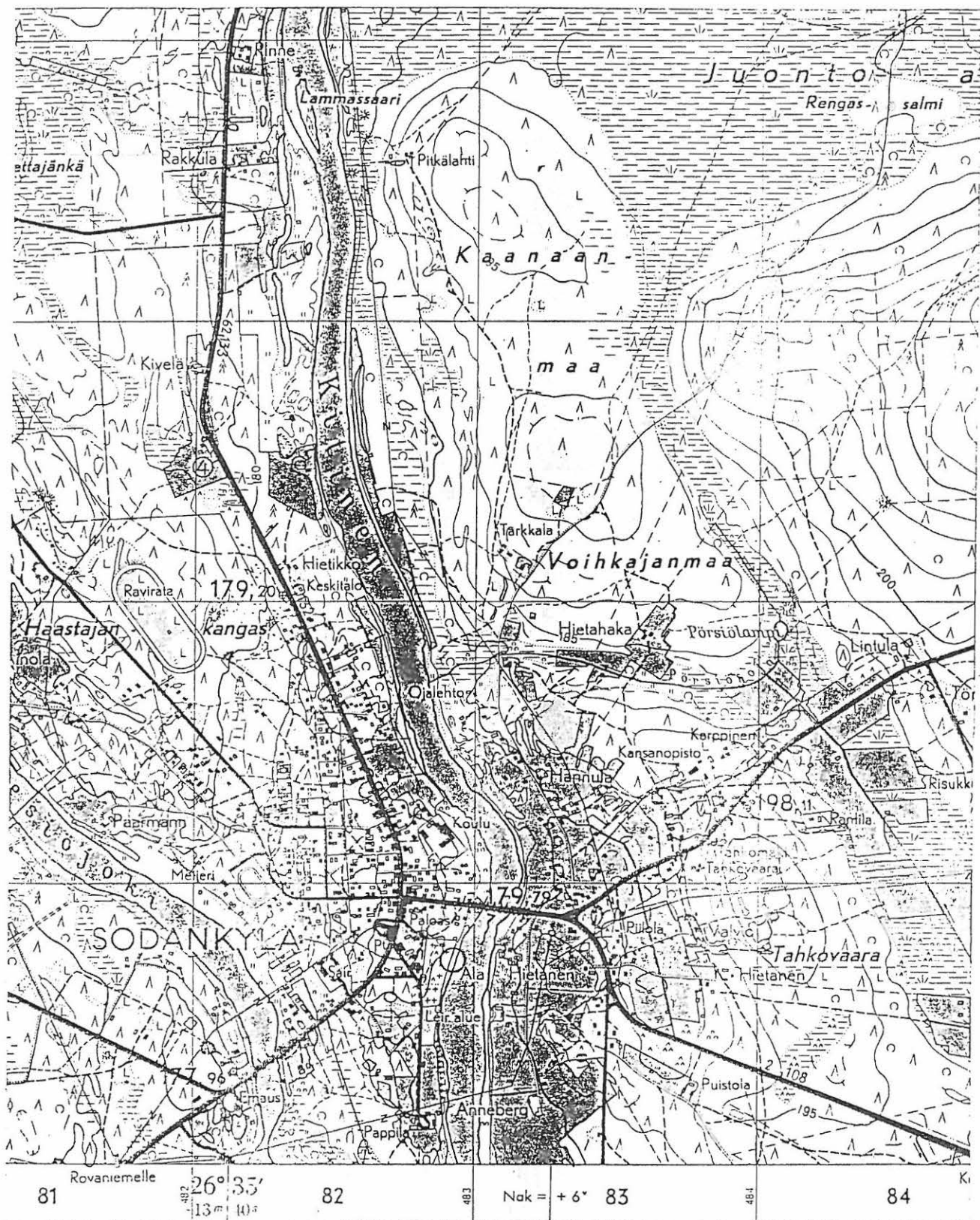
Sodankylä 67 Orakoski E

84	485	85	26° 40'	Nok. =	+ 5'	Rovaniemelle	86	487	87
			-13m 20s						

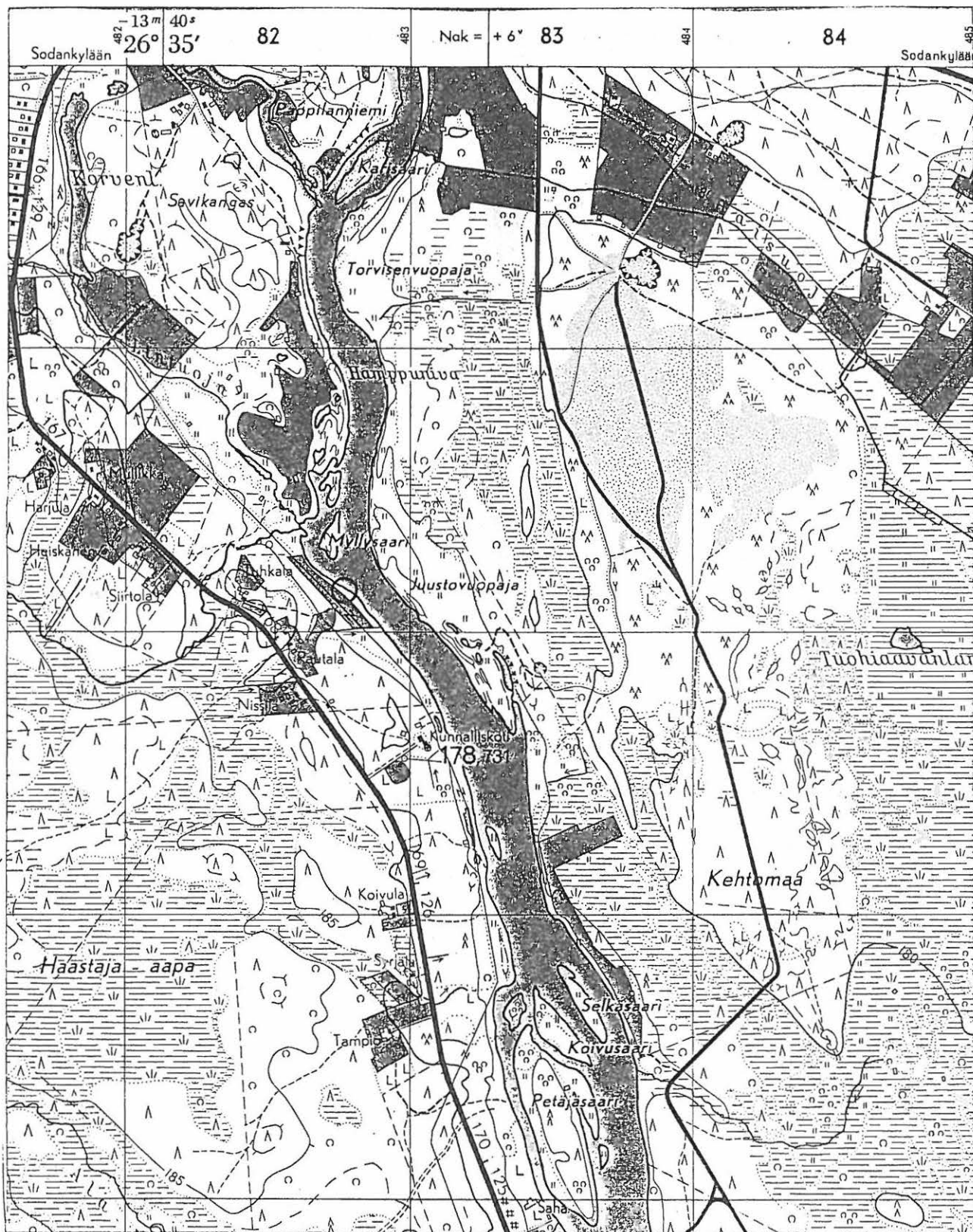
Ote peruskarttatalehdestä 3713 08 JÄNKÄVUOAJA, Helsinki 1962 1 : 20.000

Sodankylä 91 Kirkonkylä, hautausmaa

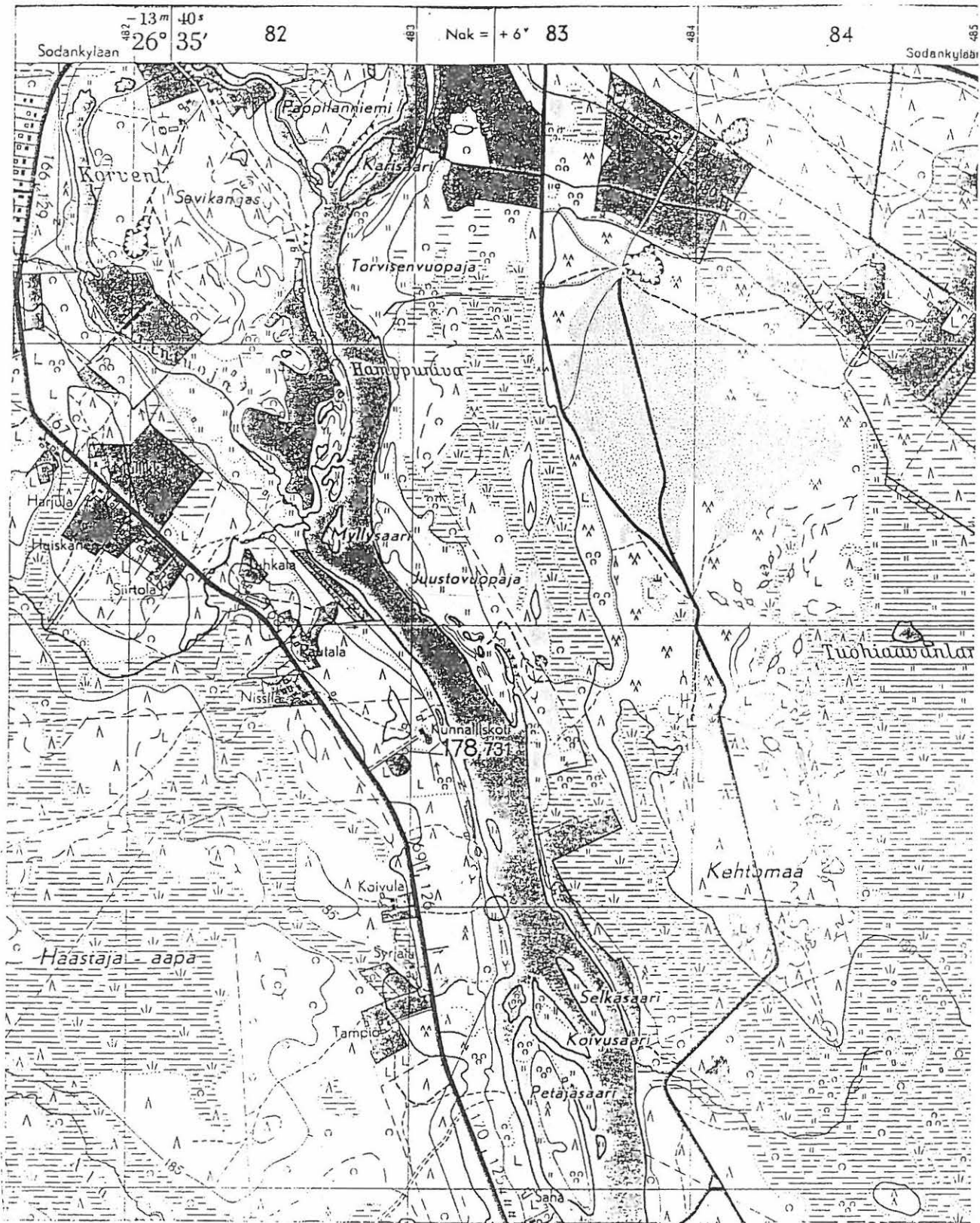

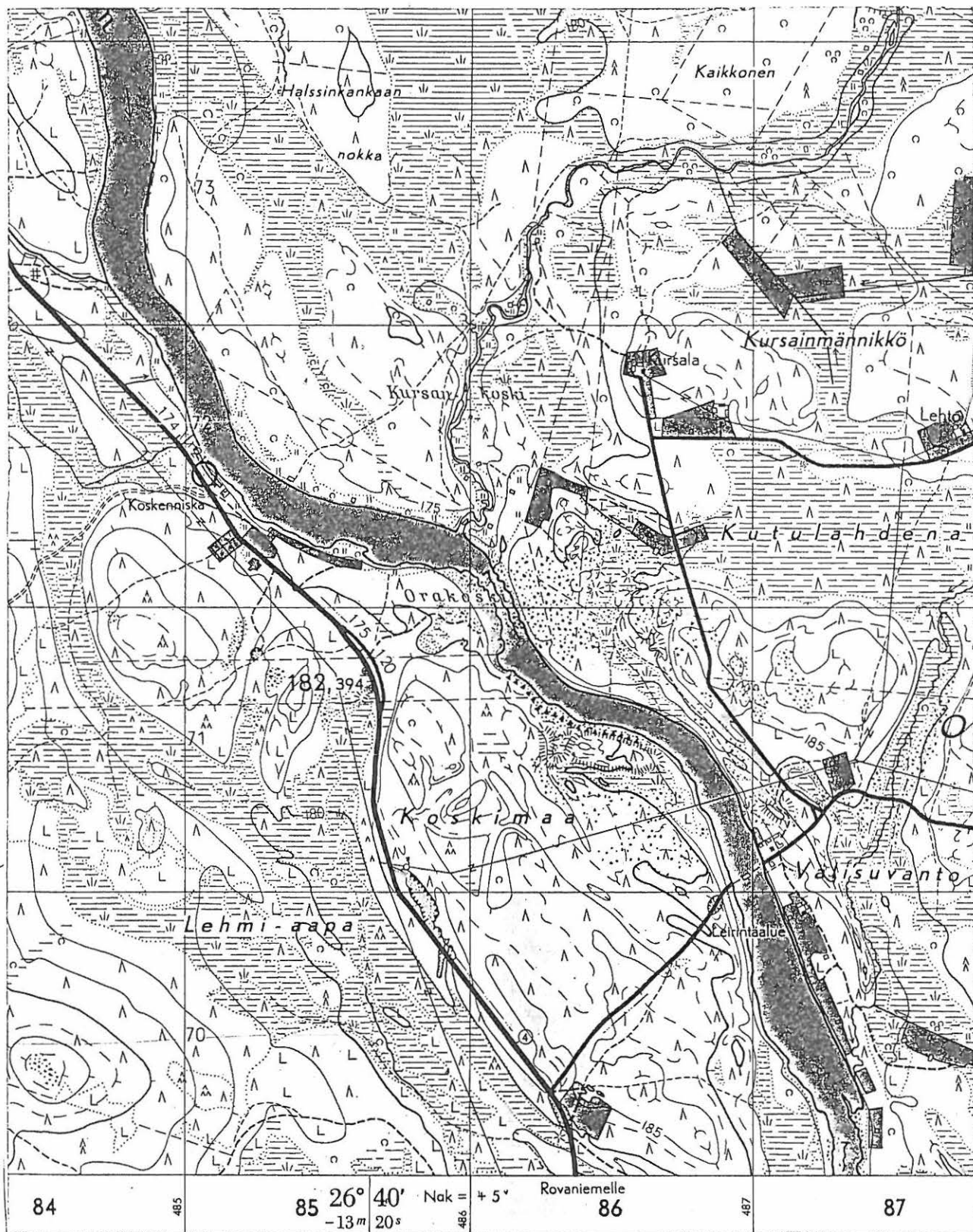
Sodankylä 93 Rautala

Sodankylä 95 Koivulan ranta

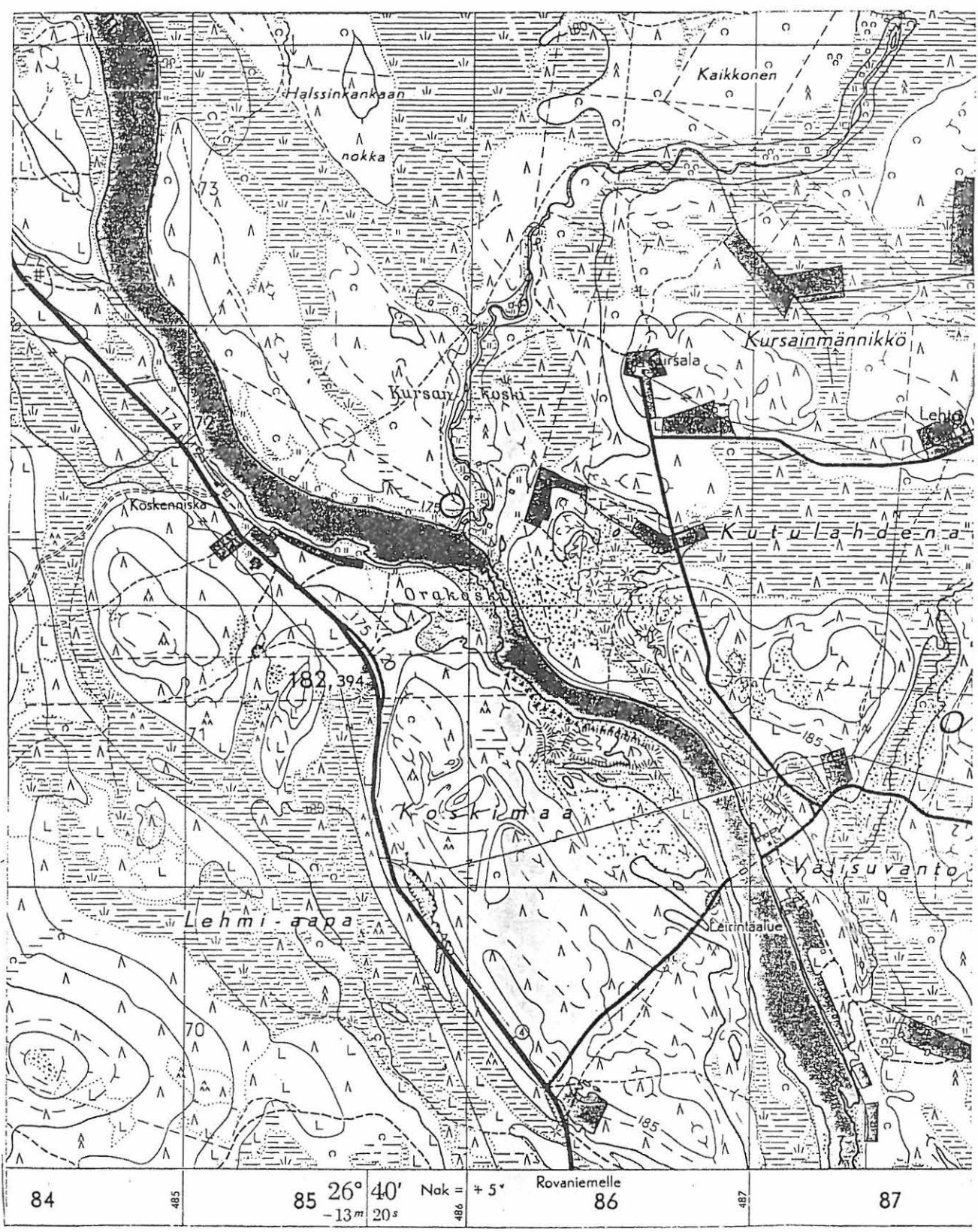

Sodankylä 96 Koskenniska 1

84	485	85	26° 40'	Nak = ± 5'	Rovaniemelle	86	487	87
			-13m	20s				

Sodankylä 99 Orajokisuu

84 485 85 $26^{\circ} 40'$ Nak = $\pm 5'$ Rovaniemelle 86 487 87
 $-13^m 20^s$ 486

